

(wordt). "Ook met het oog op de vele godsdienstige richtingen (... de evangelische, de ethische, de irvingiaansche, de darbitische) kwam het ons voor eene wezenlijke behoefte te zijn dat er een stem gehoord werd, van het bepaald Gereformeerd beginsel uitgaande. En eindelijk dachten wij, dat het meer dan tijd was om een einde te maken aan de schijnbaar niet ongegronde beschuldiging, dat de Afgescheidenen zich met den strijd onzer dagen niet inlaten dan alleen op kerkelijk gebied, en alzoo te toonen aan vrienden en vijanden, dat wij niet slechts vasthouden aan de belijdenis onzer vaderen, maar dat wij ook voor onszelf weten wat wij gelooven en daarom dan ook dit ons geloof durven uitspreken en verdedigen" (I, 3-4). Allerlei valt op: de tijdgeest, 't vleugje apologetiek, de zorg om de jongere generatie, was er zo'n invloed van Darby, Irving te bemerken? Maar vooral: de wens om mee te doen aan de discussies, maar dan bepaald gereformeerd.

LEESVERSLAG

Dit gedeelte is zo opgezet dat de gegevens per auteur bijeen zijn gezet, voorafgegaan door enkele biografische notities¹⁴. De volgorde is bepaald door de omvang van de bijdragen.

J. Bavinck (1826-1909), in 1862 predikant te Almkerk; 14 bijdr., 210 blz. Als student al leermeester van mede-studenten, in 1854 benoemd tot docent aan de Algemene Theologische School- maar de bedankbrief wordt gepost en niet de aannemingsbrief. In deze tijd docent grieks en latijn aan het Instituut Hasselman te Nieuwendijk, waar Isaäc van Dijk¹⁵ tot zijn leerlingen behoort, de latere hoogleraar te Groningen. In 1872 wederom op de nominatie voor Kampen, maar thans wordt A. Steketee gekozen. Wel wordt hij in 1873 predikant in deze stad. Zijn belangrijkste werk blijft de breed-uitgesponnen Catechismusverklaring. Een goed analyticus zou uit deze studie heel wat aan meningen over allerlei kwesties kunnen opdiepen, die gemeengoed waren in de kringen der oude Afgescheidenen¹⁶. Zijn bijdragen aan *De Getuigenis* zijn meestal van dogmatische aard, de grens naar het stichtelijke is niet altijd te

14. De biografische gegevens zijn niet nader verantwoord. Thans is ook te raadplegen: Joh. de Haas, *Gedenkt uw voorgangers*, I-III, Haarlem 1984.

15. M. van Rhijn, a.a., 4.

16. J. Bavinck, *De Heidelbergsche Catechismus in 59 leerredenen verklaard*, 2 dln., Kampen 1903-1904.